

**Železniční
společnost
Tanvald**

obecně prospěšná společnost

ZPRÁVA Z PARTNERSKÉHO SETKÁNÍ - CESTY DO BERGENU

VE DNECH 14. 5. 2016 - 16. 5. 2016

v rámci projektu

ZUBAČKA - UNIKÁTNÍ ŽIVÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ JIZERSKÝCH HOR A KRKONOŠ

Realizace projektu: Železniční společnost Tanvald, o.p.s.

Partner projektu: Norsk Jernbaneklubb Museet Gamle Vossebanen

Saturday / Sobota 14.5.

9:00 - 13:00 - vyhlídková plavba kolem muzejní železnice / tour boat around the museum railway

Norský partner nás pozval na vyhlídkovou plavbu podél fjordu, na jehož břehu vede i část partnerské muzejní železnice. Během plavby jsme diskutovali o různých tématech, především jsme si vyměňovali zkušenosti se získáváním dobrovolných pracovníků. I v norském partnerském spolku se potýkají se stárnutím členské základny - proto se cíleně snaží oslovovat mladší členy spolku a vytvářet jim zázemí k tomu, aby u dobrovolnické práce na muzejní železnici vydrželi. Jednou z cest je neustálé zkvalitňování zázemí pro údržbu vozidel. Jedná se především o dobré dílenské zázemí s odpovídající výbavou - nářadím, ochrannými pomůckami, kvalitním materiálem i zázemím pro odpočinek atd.

Při plavbě bylo dobře vidět přístaviště pod stanicí Garnes, které je příležitostně využíváno v rámci akcí partnerské muzejní dráhy. Několikrát v sezóně je zajištěn lodní přípoj k parním vlakům - pro veřejnost a pro jízdy na objednávku. Již před lety zkoušeli kolegové pravidelnou lodní dopravu při akcích pro veřejnost, ale zájem nebyl takový, aby se toto rozšíření nabídky vyplatilo.

13:00 - 16:00 - prohlídka živého skanzenu městské architektury v Bergenu / visit of the lively open-air museum of urban architecture in Bergen

Nutnost oživení kulturního dědictví není samozřejmě doménou jen muzejních železnic a železničních muzeí. Proto jsme byli pozváni na prohlídku skanzenu městské architektury v Bergenu. Jedná se o veřejně přístupný park, kam byly přeneseny vybrané původní dřevěné městské domy z Bergenu z 18. a 19. století. Muzeum bylo otevřeno pro veřejnost v roce 1949 a je součástí městského muzea.

Vždy v sezóně jsou domy oživeny obyvateli, kteří provozují řemesla v originálně zařízených dílnách.

**Železniční
společnost
Tanvald**

obecně prospěšná společnost

Pro naše partnery bylo muzeum inspirací, jak živou a zábavnou formou prezentovat železniční historii v jejich muzejních stanicích. Na příkladu vybavených obchodů a dílen jsme diskutovali o důležitosti historických detailů pro správné vyznění celku. Součástí muzea je i loděnice, kde je před zraky návštěvníků postupně opravována stará rybářská loď. U ní jsme diskutovali o vlivu prostředí na technické památky a postupy jejich konzervace a restaurování. Agresivní slaná voda a sůl obsažená ve vzdušné vlhkosti u moře je specifikem pobřežních oblastí. Prohlídka muzea a průběžná diskuze byla inspirací jak dále pracovat s výtopnou v Kořenově a především s celým areálem památkově chráněného kořenovského nádraží.

17:00 - 21:00 - společná večeře s diskuzí o využití výtopny a doprovodných programech / Dinner with discussion about use of the locomotive shed in Kořenov and accompanying programs

V návaznosti na návštěvu skanzenu jsme při pracovní večeři v domě Ivara Gubberuda diskutovali s norským partnerem o využití výtopny a o způsobu organizace doprovodných programů. V souladu se získanou podporou je nutné výtopnu využít pro prezentaci historických kolejových vozidel, pro jejich údržbu a opravy a v neposlední řadě k různým kulturním akcím. Na začátku jsme se shodli, že na základě našich společných zkušeností a poznatků z jiných zemí nejsou tyto tři požadavky v rozporu. Na základě zkušeností nám norský partner doporučil pořádat akce kulturního charakteru několikrát do roka. Jako první bychom zahájili akcí Advent ve výtopně, což by znamenalo před Vánoci uspořádat zvláštní jízdu pro veřejnost, která motorovým vozem přijede do výtopny, kde bude připraven program s vánoční atmosférou. U této kulturní akce jsme diskutovali důležitost oslovení nejen turistů, ale především místních obyvatel. Prezentovali jsme partnerům, jak místní obyvatelé regionu pozitivně prožívají opravu výtopny, kterou dříve již považovali za nemožnou. Proto bude první akce tohoto druhu určena primárně pro ně. Bude provedena vánoční výzdoba výtopny, dětský sbor zazpívá koledy, připravíme vánoční občerstvení. Vánoční atmosféru doplní i speciální „železniční adventní věnec“. V zimní sezóně pak bude výtopna přístupná ve vybraných dnech s průvodcem. Dále jsme s norským partnerem diskutovali o letním provozu v sezóně 2017 a čerpali jeho cenné rady a nápady. Výtopna již bude otevřena denně a návštěvníci si budou moci prohlédnout unikátní ozubnicové lokomotivy, motorový vůz a další vozidla. Norský partner doporučuje uspořádat během léta dvě kulturní akce, které by přitáhly pozornost široké veřejnosti a podpořily tak naše aktivity i z neželezničního pohledu a přitáhly fanoušky bez zvláštního vztahu k železniční historii. Po prověření akustiky výtopny uvažujeme o hudební produkci nebo filmovém představení či jiné kulturní akci. Jako první akci, která bude spojená s výtopnou, jsme naplánovali, že v sobotu 6. srpna 2016 bude v rámci modelové soboty na zubačce přesunuta výstava železničních modelů z haly nádražní budovy do Výtopny, což umožní pozvat i více modelářů. Právě výstavy modelů a setkání modelářů je jedna z programových náplní, které podpoří kulturní využití opravené výtopny.

**Železniční
společnost
Tanvald**

obecně prospěšná společnost

Sunday / Neděle 15.5.

9:00 – 12:00 prohlídka zrušené úzkokolejné dráhy a její prezentace v krajině / visit of canceled narrow - gauge railway and its presentation in the landscape

Jako příklad využití a připomenutí železničního kulturního dědictví nás norští partneři pozvali na výpravu „po stopách původní úzkorozchodné železnice“, která vedla z Nesttunu (dnes součást Bergenu) do přístavního a lázeňského městečka Os. Trať byla postavena v roce 1894 a jako první v Norsku byla zrušena již v roce 1935, byť již v té době zrušení vzbudilo negativní reakce veřejnosti, jako výraz poškození turistického ruchu. Naši norští kolegové dokonce v druhé polovině 70. let uvažovali, že by část dráhy obnovili, ale nakonec se začali věnovat současné muzejní dráze. Během jízdy jsme měli možnost pozorovat pozůstatky zářezů a náspů. Na trati se zachovalo několik budov, stanice Stend je opravena jako muzeum dráhy s replikou malé výtopny a kouskem kolejí. Při její prohlídce nám norští kolegové ukazovali způsob obnovy stanice, která je klasickou dřevěnou stavbou. V interiéru je malá expozice, která je příležitostně přístupná a část budovy stále slouží bydlení. Po návštěvě stanice Stend jsme přerušili prohlídku bývalé železnice.

13:00 – 16:00 pracovní oběd a diskuze o uspořádání živé expozice vozidel ve Výtopně / working lunch and a discussion about the arrangement of a live exhibition of vehicles in the locomotive shed

Na pracovní oběd jsme byli pozváni členem partnerského spolku na jeho chatu na ostrově Huftarøy. V rámci oběda a po něm jsme s norským partnerem diskutovali o uspořádání živé expozice historických železničních vozidel ve Výtopně. Uspořádání živé expozice je zásadní pro naplnění plánovaného využití Výtopny. Jako první jsme se shodli na nutnosti vytvoření pracovního zázemí u zadní stěny, kde budou skříně s nářadím, ponky apod. Jako nejvhodnější se nám ve shodě jeví zadní stěna výtopny mezi kolejemi 1 a 2. Kolej 1 s bočními kanály bude primárně využívána pro práce na údržbě a opravách železničních vozidel. Norští kolegové navrhují pořídit kolem pracovní plochy lehký zátaras, který znemožní návštěvníkům přístup k nářadí, ale zároveň jim nebude vadit při pohledu na pracovní zázemí údržby. Jako optimální se jeví využití rámu s pletivem - norský partner doporučil s pořízením počkat na první sezónu, kdy budeme moci konečnou podobu přizpůsobit na základě prvních praktických zkušeností s provozem Výtopny jako živého muzea.

Vzhledem k situaci a plánovaným akcím jsme diskutovali rozmístění vozidel ve výtopně. Jedná se o živou expozici vozidel, která jsou většinou i provozuschopná a budou z výtopny vyjíždět na trať. Expozice vozidel proto nebude neměnná. Při pořádání kulturních akcí bude nutné část vozidel vždycky vyvést ven. Proto jsme se dohodli, že v první fázi - léto a podzim 2016, kdy běží sezóna s vzbou nostalgických vlaků, budou ve výtopně primárně prezentována vozidla, která nejsou využívána k vedení nostalgických vlaků. To souvisí i s plánovanou údržbou vlečky

**Železniční
společnost
Tanvald**

obecně prospěšná společnost

a točny. Po dobu práce na vlečce a točně bude jízda vozidel ze sítě SŽDC, s. o. směrem do Výtopny a z Výtopny omezena. Dokonce po určitou dobu nebude možné v souvislosti s prováděnými údržbovými pracemi tudy jezdit vůbec. Proto během letní sezóny budou ve Výtopně prezentována jen ta vozidla, která mohou být postrádána v provozu: motorový vůz M 152.453, motorová lokomotiva T 211.037 a historická drezína Vm. Po skončení hlavní letní sezóny doplní vozidla ještě motorový vůz M 240.057. Po dokončení údržbových prací na točně, během zimní sezóny, přibudou ve výtopně ještě: motorový vůz M 240.056 a ozubnicová lokomotiva T 426.0. Druhá ozubnicová lokomotiva bude přes zimu v depu Liberec, kde na ní budou probíhat odborné práce, které není možné v kořenovské výtopně provést. Ze stejného důvodu nebude v zimní sezóně ve výtopně motorová lokomotiva T 435.0111. Po dokončení jejich oprav budou obě převezeny do Kořenova tak, aby byly k dispozici návštěvníkům během letní sezóny 2017. Na tomto plánu jsme se shodli s norským partnerem i díky jeho bohatým provozním zkušenostem. Norský partner nám doporučuje právě díky provoznímu využití vozidel expozici ve výtopně obměňovat a při různých příležitostech oživovat a zatraktivňovat i zápůjčkami a hostováním vozidel z jiných organizací, především za účelem dlouhodobého udržení zájmu návštěvníků a z důvodů PR komunikace.

17:00 - 18:00 dokončení prohlídky zrušené úzkokolejné dráhy / finishing the tour canceled narrow-gauge railway

Po obědě, po odjezdu z ostrova Huftarøy, jsme navštívili město Os, kde byla původně koncová stanice zrušené úzkokolejné dráhy. V areálu bývalé stanice se zachovaly tři budovy: staniční budova, malá výtopna a dlouhý přístřešek na uskladnění osobních vozů úzkokolejky. Všechny tři objekty byly zrestaurovány a slouží různým účelům. Ve staniční budově je kulturní centrum, výtopna slouží jako opravná automobilů a přístřešek jako kryté stání pro auta a autobusy. Jedná se o výborný názorný příklad druhotného využití drážních budov bez poškození jejich vzhledu. Takový způsob nového využívání původních budov by byl velmi vhodný i v našem regionu pro zachování kulturního a technického dědictví a charakteristické tváře industriální krajiny Libereckého kraje.

Monday / Pondělí 16.5.

9:00 - 11:00 prohlídka depozitáře a dílenského zázemí u stanice muzejní dráhy Arna / visit of the railway depository and a new workshop facilities - Arna station

Dopoledne před odletem jsme využili k prohlídce depozitáře partnerské muzejní dráhy. Viděli jsme novinky, především nové zázemí pro dobrovolníky (sociální zázemí s kuchyňkou a dílnu s vybavením - oboje umístěné v přenosných kontejnerech tak, aby mohlo být přemístováno, až se bude objekt samotného depozitáře rozšiřovat).

**Železniční
společnost
Tanvald**

obecně prospěšná společnost

Dobré zázemí pro dobrovolníky korespondovalo s tématem diskutovaným v předchozích dnech, s nutností udržet si stálou členskou základnu dobrovolníků. Dále nám byla prezentována vozidla, na kterých právě probíhaly práce.

**12:00 – 14:00 prohlídka nové tramvajové vozovny (diskuze nad plánováním v Norsku) /
visit of the new tram depot (discussion of planning in Norway)**

Nedaleko letiště v Bergenu byla postavena nová tramvajová vozovna. Ivar Gubberud, který se na jejím projektu podílel, nás provedl správní budovou, halou dílen i halou k odstavení vozů. Především nám vysvětlil úvahy, které vedly ke stavbě tohoto velikého objektu, který několikanásobně přesahuje současné provozní potřeby bergenského tramvajového systému. Bergen se rozhodl postupně rozšiřovat tramvajovou síť a z ekonomických důvodů se rozhodl postavit vozovnu, která již odpovídá svou velikostí finálnímu rozsahu tramvajové sítě. Díky tomu nebude nutné v budoucnosti neekonomicky dostavovat a rozšiřovat kapacitu vozovny. Kolega tento způsob uvažování dával do souvislosti i s jeho činností na muzejní dráze a doporučoval obdobně uvažovat a plánovat i naše aktivity a projekty v rámci využití výtopy a ostatních prostor a budov železniční stanice Kořenov.

16:30 odlet do Prahy / departure to Prague

Železniční společnost Tanvald, obecně prospěšná společnost
Mgr. Jiří Střecha

Květen 2016